

Sygn. akt VII U 977/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marcin Graczyk
Protokolant:	Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 stycznia 2019 r. w Warszawie

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 4 lipca 2018 r., nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 977/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., działając na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił ubezpieczonej J. M. przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczyni nie spełniła przesłanek do nabycia prawa do emerytury albowiem na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Stosownie zaś do treści art. 184 w związku z art. 32 powołanej ustawy, kobieta urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r. ma prawo do emerytury po osiągnięciu 60 lat życia, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęła okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat, okres pracy w szczególnych warunkach, wynoszący co najmniej 15 lat, a także nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, albo – jeżeli jest członkiem tego funduszu – złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Za udowodnione organ rentowy uznał okresy zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r., od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 30 października 1987 r. oraz od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., tj. łącznie 18 lat, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 28 dni. Organ rentowy wskazał, że łączny staż pracy ubezpieczonej wynosi 18 lat, 7 miesięcy i 25 dni, w tym 15 lat, 6 miesięcy i 26 dni stanowi jej staż pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił natomiast do stażu pracy w warunkach szczególnych, okresu pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców, tj. okresu od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 13 czerwca 1976 r. wskazując, że jest to okres przypadający przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od dnia 14 czerwca 1976 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. wskazując, że brak jest zaświadczenia z KRUS, że rodzice opłacali bądź byli zwolnieni z opłacania składek na FUSR za okres od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. (decyzja z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...), k. 79-80 a.r.).

Z powyższą decyzją nie zgodziła się **J. M.**, wnosząc w dniu 14 sierpnia 2018 r. odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...). Ubezpieczona domagała się zaliczenia do stażu pracy, jako okresu uzupełniającego, okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podnosząc, że praca ta – wbrew twierdzeniom organu rentowego – została udowodniona w sposób przewidziany przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Odwołująca wskazała, że jej rodzice M. i K. U. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 6,26 ha, położonego we wsi W.. Podkreśliła, że w okresie od dnia 30 lipca 1970 r. do dnia 23 lutego 1987 r. jej matka była zatrudniona w zakładzie pracy (...). na Ż., natomiast ojciec był osobą schorowaną wobec, czego nie mógł wykonywać fizycznej pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z powyższym to ona, jako najstarsza z czwórki rodzeństwa wykonywała wszelkie prace w gospodarstwie rolnym rodziców. Odwołująca zaznaczyła, że wykonując pracę w gospodarstwie rolnym, podlegała ubezpieczeniu, gdyż składki te były potrącane z wynagrodzenia otrzymywanego przez jej matkę K. U. z tytułu zatrudnienia w zakładzie pracy (...) w W.. Dodała, że w dokumentacji zgromadzonej w Urzędzie Gminy W. znajduje się kartoteka dotycząca odprowadzania przez jej rodziców składek na ubezpieczenie społeczne rolników, począwszy od 1982 r. Podała, że w latach wcześniejszych Urząd Gminy W. mieścił się w dwóch miejscach, tj. w S. i w O. wobec, czego nie jest w stanie potwierdzić, czy wszystkie dokumenty zostały przekazane, czy też częściowo zniszczone. W ocenie ubezpieczonej, jej matka mogła być także zwolniona z uiszczania składek do KRUS z uwagi na fakt zatrudnienia. Powołując się na wskazane powyżej okoliczności, ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie na jej rzecz prawa do dochodzonego świadczenia (odwołanie z dnia 14 sierpnia 2018 r. k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu organ rentowy dodatkowo wskazał, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Powyższe okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). Organ rentowy stwierdził, że nie zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, tj. okresu od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 13 czerwca 1976 r. wskazując, że jest to okres przypadający przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od dnia 14 czerwca 1976 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. wskazując, że brak jest zaświadczenia z KRUS, że rodzice opłacali bądź byli zwolnieni z opłacania składek na FUSR za okres od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. Organ rentowy wskazał, że łączny staż pracy ubezpieczonej wynosi 18 lat, 7 miesięcy i 25 dni, w tym 15 lat, 6 miesięcy i 26 dni stanowi jej staż pracy w warunkach szczególnych. Na tej podstawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że ubezpieczona nie legitymuje się wymaganym 20-letnim ogólnym stażem pracy, warunkującym nabycie prawa do w/w świadczenia. Z tych też względów organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych (odpowiedź na odwołanie z dnia 24 sierpnia 2018 r. k. 6-7 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona J. M., urodzona w dniu (...), w dniu 14 grudnia 2017 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Do wniosku ubezpieczona załączyła oświadczenie, że jest członkiem OFE, jednakże wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Ponadto załączyła następujące dokumenty: świadectwo pracy z dnia 12 października 1982 r. potwierdzające,

że w okresie od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r. była zatrudniona na stanowiskach stażysty i referenta w Centrali (...) z siedzibą w W., świadectwo pracy z dnia 31 maja 2001 r. potwierdzające, że w okresie od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 31 maja 2001 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach kontrolera, samodzielnego kontrolera i samodzielnego referenta w (...) S.A. z siedzibą w W., świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2003 r. potwierdzające, że w okresie od dnia 2 lipca 2001 r. do dnia 30 czerwca 2003 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty ds. księgowych w Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego (...) z siedzibą w W. oraz świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 2009 r. potwierdzające, że w okresie od dnia 1 maja 2008 r. do dnia 30 listopada 2009 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szefa ekipy inwentaryzacyjnej w firmie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. W toku postępowania wyjaśniającego ubezpieczona przedłożyła także dokumenty potwierdzające okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. w postaci oświadczenia wnioskodawczyni, zeznań świadków W. O. i G. W., a także zaświadczenie wydane w dniu 14 kwietnia 2017 r. przez Starostwo Powiatowe w L., potwierdzające posiadanie gruntów we wsi W. o łącznej powierzchni 4,78 ha przez M. i K. U. oraz zaświadczenie wydane w dniu 1 grudnia 2017 r. przez Urząd Gminy W. o zameldowaniu na pobyt stały pod adresem W. ul. (...) dom 7 lok. 403 (wniosek z dnia 14 grudnia 2017 r. k. 1-6, zaświadczenie z dnia 14 kwietnia 2017 r. k. 9, zaświadczenie z dnia 1 grudnia 2017 r. k. 11, oświadczenie wnioskodawcy k. 13, zeznania świadków k. 15-17, , świadectwo pracy z dnia 12 października 1982 r. k. 19, świadectwo pracy z dnia 31 maja 2001 r. k. 29, świadectwo pracy z dnia 25 października 2017 r. k. 31, świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2003 r. k. 37, świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 2009 r. k. 39, oświadczenie z dnia 22 grudnia 2017 r. k. 43 a.r.).

Na podstawie załączonych do wniosku oraz przedłożonych w toku postępowania wyjaśniającego dokumentów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. uwzględnił okresy zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r., od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 30 października 1987 r. oraz od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., tj. łącznie 18 lat, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 28 dni. Organ rentowy wskazał, że łączny staż pracy ubezpieczonej wynosi 18 lat, 7 miesięcy i 25 dni, w tym 15 lat, 6 miesięcy i 26 dni stanowi jej staż pracy w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił natomiast do stażu pracy w warunkach szczególnych, okresu pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców, tj. okresu od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 13 czerwca 1976 r. wskazując, że jest to okres przypadający przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od dnia 14 czerwca 1976 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. wskazując, że brak jest zaświadczenia z KRUS, że rodzice ubezpieczonej opłacali bądź byli zwolnieni z opłacania składek na FUSR za okres od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. Okolicznością sporną w niniejszej sprawie pozostawało zatem to, czy ubezpieczona legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganym ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 20 lat, który warunkuje prawo do nabycia świadczenia emerytalnego (decyzja z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...), k. 79-80 a.r.).

W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że rodzice ubezpieczonej M. i K. U. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 4,78 ha, położonego we wsi W.. Cała powierzchnia gospodarstwa rolnego była podzielona na trzy części. Pierwsza część gospodarstwa rolnego obejmowała nieruchomość rolną o powierzchni 1,22 ha, położoną we wsi W., której właścicielami w okresie od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. byli M. i K. U.. Druga część gospodarstwa rolnego obejmowała nieruchomość rolną o powierzchni 3,19 ha, położoną we wsi W., której właścicielką w okresie od dnia 13 stycznia 1977 r. do dnia 18 listopada 1978 r. była K. U.. Z kolei trzecia część gospodarstwa rolnego obejmowała nieruchomość rolną o powierzchni 0,37 ha, położoną we wsi W., której właścicielką w 1/4 części w okresie od dnia 18 listopada 1978 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. była K. U.. W wieku 16 lat ubezpieczona uczęszczała do Liceum Ekonomicznego, położonego przy ul. (...) w W.. Zajęcia odbywały się przez pięć dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 13:30-14:00. Ubezpieczona wyruszała z domu o godzinie 6:25 i autobusem dojeżdżała na zajęcia lekcyjne na godzinę 8:00 rano. Po zakończeniu zajęć lekcyjnych ubezpieczona wracała autobusem powrotnym do domu, który odjeżdżał z L. o godzinie 14:55 bądź 15:45. Cała trasa zajmowała ubezpieczonej 1,5 do 2 godzin dziennie. W domu J. M. była o godzinie 15:00 lub 16:00. Matka ubezpieczonej K. U. była zatrudniona w zakładzie pracy (...) z siedzibą w W., natomiast ojciec był osobą schorowaną i przebywał na rencie. Ubezpieczona zamieszkiwała we wsi W. od urodzenia i od dziecka pomagała rodzicom w pracach w gospodarstwie

rolnym. Ubezpieczona miała trójkę rodzeństwa, jednak z uwagi na fakt, że była najstarsza, to ona zajmowała się rodzeństwem oraz wykonywała pracę w gospodarstwie rolnym. Wykonywała przede wszystkim czynności polegające na obrządki i karmieniu świń, krów, koni, kaczek i kur, tj. pomagała mamie przy noszeniu paszy, zajmowała się parzeniem paszy oraz sypaniem zboża dla krów. Pracę przy zwierzętach ubezpieczona wykonywała przez cały rok w systemie zmianowym, co oznaczało, że jeżeli jej matka K. U. wychodziła do pracy na pierwszą zmianę, to ubezpieczona wykonywała wszystkie w/w czynności w godzinach porannych przed pójściem do szkoły, natomiast jeżeli wychodziła do pracy na drugą zmianę, to ubezpieczona pracowała w gospodarstwie głównie po powrocie ze szkoły. Ubezpieczona zajmowała się także uprawą roślin, tj. sadiła i pielęła ziemniaki, wiązała snopki ze źniw, nakładała je na wóz oraz pracowała przy młóceniu zboża. Brała także udział w wykopkach i grabiła siano. Pracowała też u sąsiadów, którzy pożyczali jej konia i maszyny. W latach 1975-1980 ubezpieczona nigdzie nie wyjeżdżała na wakacje i ferie zimowe. Cały czas pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców położonym we wsi W.. Ubezpieczona pracowała w gospodarstwie rolnym przez co najmniej przez 5 godzin dziennie. W porze zimowej z uwagi na mniejszy zakres obowiązków, wszystkie prace w gospodarstwie rolnym wykonywała wraz z matką. W okresie od dnia 16 kwietnia 1963 r. do dnia 13 października 1983 r. ubezpieczona była zameldowana na pobyt stały pod adresem W. ul. (...) (...). W Urzędzie Gminy W. nie zachowała się dokumentacja dotycząca odprowadzania przez odwołującą bądź przez jej rodziców składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres sprzed 1982 r. (zaświadczenie z dnia 14 kwietnia 2017 r. k. 9, zeznania świadka W. O. k. 32-33, zeznania świadka G. W. k. 33-34, zeznania odwołującej J. M. k. 34-35 a.s.).

W okresie od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r. ubezpieczona była zatrudniona na stanowiskach pracy stażysty i referenta w Centrali (...) w W.. Następnie w okresie od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 31 maja 2001 r. wykonywała pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach kontrolera, samodzielnego kontrolera i samodzielnego referenta w (...) S.A. z siedzibą w W.. Za ten okres zatrudnienia w/w pracodawca wystawił ubezpieczonej świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazał, że w okresie od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 31 marca 1986 r. oraz od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 28 lutego 1987 r. odwołująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace: „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, określone w Dziale XIV pod poz. 24 wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz załącznik nr: 1 do zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 maja 1985 r. W okresie od dnia 2 lipca 2001 r. do dnia 30 czerwca 2003 r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty ds. księgowych w Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego (...) z siedzibą w W., natomiast w okresie od dnia 1 maja 2008 r. do dnia 30 listopada 2009 r. świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szefa ekipy inwentaryzacyjnej w firmie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (świadectwo pracy z dnia 12 października 1982 r. k. 19, świadectwo pracy z dnia 31 maja 2001 r. k. 29, świadectwo pracy z dnia 25 października 2017 r. k. 31, świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2003 r. k. 37, świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 2009 r. k. 39, oświadczenie z dnia 22 grudnia 2017 r. k. 43 a.r.).

Zaskarżoną decyzją z dnia z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił ubezpieczonej J. M. przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczyni nie spełniła przesłanek do nabycia prawa do emerytury albowiem na dzień 31 grudnia 1998 r. nie udowodniła 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Za udowodnione organ rentowy uznał okresy zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r., od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 30 października 1987 r. oraz od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., tj. łącznie 18 lat, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 28 dni. Organ rentowy wskazał, że łączny staż pracy ubezpieczonej wynosi 18 lat, 7 miesięcy i 25 dni, w tym 15 lat, 6 miesięcy i 26 dni stanowi jej staż pracy w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił natomiast do stażu pracy w warunkach szczególnych, okresu pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców, tj. okresu od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 13 czerwca 1976 r. wskazując, że jest to okres przypadający przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od dnia 14 czerwca 1976 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. wskazując, że brak jest zaświadczenia z KRUS, że rodzice ubezpieczonej opłacali za nią bądź byli zwolnieni z opłacania składek na FUSR za okres od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. (decyzja z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...), k. 79-80 a.r.).

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne także zeznania świadków W. O. (k. 32-33 a.s.) i G. W. (k. 33-34 a.s.), albowiem świadkowie zamieszkiwali we wsi W. w bezpośrednim sąsiedztwie pola należącego do małżonków U., znali dobrze ubezpieczoną i widywali ją jak pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców. Świadkowie potwierdzili w jakich godzinach odwołująca zajmowała się pracą w gospodarstwie rolnym oraz jakie prace w nim wykonywała. Świadkowie pamiętali dokładnie okoliczności związane z prowadzeniem przez rodziców ubezpieczonej gospodarstwa rolnego i potwierdzili, że ubezpieczona tam przebywała i pracowała w spornym okresie czasu, tj. w latach 1975-1980 przez co najmniej 5 godzin dziennie. Wskazali także, że praca ta była całoroczna. Dodali, że codziennie widywali ubezpieczoną, jak pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców zanim pojechała do szkoły, bądź po szkole. Wskazani świadkowie dysponowali zatem niezbędnymi wiadomościami w zakresie charakteru czynności wykonywanych przez ubezpieczoną oraz jego obowiązków wykonywanych w gospodarstwie rolnym rodziców. Zeznania świadków są logiczne i spójne, korelują ze sobą i z zeznaniami odwołującej J. M. (k. 34-35 a.s.). W związku z powyższym, Sąd Okręgowy obdarzył je w całości wiarygodnością, nie znajdując podstaw do ich zakwestionowania w jakiegokolwiek części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w S. z dnia 4 lipca 2018 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

W kontekście przedmiotu sporu, którym pozostawało zagadnienie spełnienia przez ubezpieczoną przesłanek do przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 39), zasadniczej ocenie Sądu Okręgowego, poddana została okoliczność, czy ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się wymaganym stażem emerytalnym, tj. okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 20 lat. W sprawie bowiem bezspornym pozostawało, że J. M. w dniu (...) ukończyła 55 lat i jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz, że złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Także okresy zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 15 kwietnia 1980 r. do dnia 15 października 1982 r., od dnia 8 listopada 1982 r. do dnia 30 października 1987 r. oraz od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. nie były kwestionowane przez organ rentowy w toku postępowania i zostały zaliczone zarówno do ogólnego stażu ubezpieczeniowego odwołującej, jako okresy składkowe, jak również do stażu pracy w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił także do stażu pracy ubezpieczonej okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 28 dni. Powyższe pozwala zatem na ustalenie, że skarżąca zrealizowała wymagane normatywne minimum 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Oceniając zasadność stanowiska skarżącej, sprowadzającego się do kontestacji wyrażonego w zaskarżonej decyzji poglądu o braku podstaw uzupełnienia ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni o okresy pracy w gospodarstwie rolnym jej rodziców, w pierwszej kolejności należało odwołać się do podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia.

W myśl art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet, a także okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tej ustawy. Wymienione świadczenie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za

pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Natomiast w myśl art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt. 1. Treść ust. 4 wymienionego przepisu wskazuje, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła cytowany przepis jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 3 i 4 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zauważyć należy, że możliwość uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przewiduje natomiast przepis art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przywołany przepis stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując jako okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Zatem możliwość doliczenia okresów pracy w gospodarstwie rolnym ma charakter subsydiarny, znajdujący zastosowanie tylko w wypadku, gdy ubezpieczony nie może wykazać innych okresów wymaganych do uzyskania świadczenia emerytalnego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2000 r., sygn. akt II UKN 665/99). Cytowany przepis, jednocześnie nie wyjaśnia znaczenia użytego w nim zwrotu „praca w gospodarstwie rolnym”. Jego treść, a w szczególności kryteria pozwalające na uznanie, że czynności wykonywane w gospodarstwie rolnym stanowią pracę w gospodarstwie rolnym określa ukształtowane na jego tle orzecznictwo Sądu Najwyższego. Przedstawiane przez Sąd Najwyższy poglądy prowadzą do jednoznacznej konkluzji, że jeżeli praca w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, świadczona była przed dniem 1 stycznia 1983 r. w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy, tj. co najmniej przez cztery godziny (art. 10 ust. 3 w związku z art. 6 ust. 2 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), to przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się ten okres (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2000 r., syn. akt II UKN 155/00 oraz z dnia 28 lutego 1997 r., sygn. akt II UKN). Dodatkowo wskazuje się, że jeżeli praca w gospodarstwie rolnym spełnia powyższe kryteria, to uwzględnia się ten okres także wtedy, gdy przypadał w czasie wakacji szkolnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 19 grudnia 2000 r. II UKN 155/00 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 sierpnia 2006 r., sygn. akt III AUa 397/06).

Oceniając sytuację ubezpieczonej w spornym okresie przez pryzmat ówczesnie obowiązującej ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. z 1982 r., Nr 40, poz. 268 ze zm.), odwołać należy się w pierwszej kolejności do zawartych w art. 2 tej ustawy definicji legalnych, w myśl których przez użyte w ustawie określenie: 1) rolnik - rozumie się osobę: a) prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu, b) małżonka rolnika; 2) domownicy - rozumie się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania. W spornym okresie czasu ubezpieczona prowadziła gospodarstwo rolne, formalnie należące do jej rodziców. Podkreślić jednak należy, że zgodnie z przytoczoną wyżej definicją rolnika, ubezpieczona aby zostać uznana za rolnika nie musiała legitymować się tytułem własności gruntu, gdyż wystarczającym było, aby był on w jej „posiadaniu”, które jest stanem faktycznym. Innymi słowy, to że gospodarstwo formalnie należało do rodziców ubezpieczonej, nie wyklucza uznania jej za rolnika w rozumieniu art. 2 pkt. 1 lit. a

ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, skoro z bezspornych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że w całym spornym okresie prowadziła to gospodarstwo, samodzielnie bądź wspólnie z matką K. U.. Zgodnie z art. 3 przywołanej ustawy, ubezpieczenie jest obowiązkowe (ust. 1). W myśl ust. 2 ubezpieczeniu nie podlegają osoby: 1) podlegające ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, 2) użytkujące wyłącznie grunty deputatowe lub stanowiące własność związków wyznaniowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, w całym spornym okresie od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. ubezpieczona była rolnikiem i z tego tytułu powinna podlegać obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika jednak, że do takiego ubezpieczenia wnioskodawczyni nie była zgłoszona, ani jako rolnik, ani nawet jako domownik i co najważniejsze, nie była odprowadzana składka na to ubezpieczenie. Wskazać bowiem należy, że w Urzędzie Gminy W. nie zachowała się jakakolwiek dokumentacja potwierdzająca odprowadzanie przez odwołującą bądź jej rodziców składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres sprzed 1982 r. W konsekwencji zaś, skoro za ten okres nie opłacano przewidzianych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin składek na to ubezpieczenie, zgodnie z art. 43, a jedyna sytuacja zwolnienia z tego obowiązku przewidziana została dla osób pobierających okresową rentę inwalidzką (art. 43 ust. 1 pkt. 1 w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 1990 r. - Dz.U.1990.14.90), to sporny okres od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. nie może zostać uznany za okres podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu w rozumieniu art. 6 pkt. 14 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a tym samym podlegać zaliczeniu jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1975-1980.

Zaprezentowana wyżej ocena znajduje poparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt I UK 346/07 wskazał, że przesłanką uzyskania prawa do emerytury jest podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w rozumieniu opłacania składek na to ubezpieczenie. Z kolei w wyroku z dnia 21 lutego 2012 r., sygn. akt I UK 304/11, Sąd Najwyższy stwierdził, że zasadą obowiązującą przy kwalifikowaniu określonego czasu, jako okresu podlegania danemu rodzajowi ubezpieczenia społecznego jest, że za okres rolniczego ubezpieczenia społecznego może zostać uznany wyłącznie ten okres, za który opłacono składki na to ubezpieczenie. Jedynie w drodze wyjątku od tej zasady, za okres rolniczego ubezpieczenia społecznego może być uznany także inny okres podlegania temu ubezpieczeniu, za który - w myśl przepisów ubezpieczeniowych - nie istniał obowiązek opłacania składek. Ponadto zgodnie z brzmieniem art. 20 w/w ustawy, do okresu ubezpieczenia zalicza się między innymi okres prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w tym gospodarstwie po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r. Wobec powyższego organ rentowy prawidłowo odmówił zaliczenia do stażu pracy, jako okresu uzupełniającego, okresów pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców: od dnia 14 czerwca 1975 r. do dnia 13 czerwca 1976 r. wskazując, że jest to okres przypadający przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od dnia 14 czerwca 1976 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r. wskazując, że brak jest zaświadczenia z KRUS, że rodzice opłacali bądź byli zwolnieni z opłacania składek na FUSR za okres od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 14 kwietnia 1980 r.

Dlatego też, w okolicznościach niniejszej sprawy, w świetle powyższych uwag, nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, a odwołanie ubezpieczonej od decyzji z dnia 4 lipca 2018 r. podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym Sąd Okręgowy orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...).